

MODERNÉ
ROMÁNY

KAŽDÝ TRAPAS SA POČÍTA

SILVIA JEZERSKÁ

KAŽDÝ
TRAPAS
SA POČÍTA

SILVIA JEZERSKÁ

MODERNÉ
ROMÁNY

ISBN 978 - 80 - 89808 - 32 - 8

KAŽDÝ
TRAPAS
SA POČÍTA

SILVIA JEZERSKÁ

Neverím na osud, kismet, karmu či fátum. Všetko sú to len slová, ktorými ľudia opisujú svoje chybné rozhodnutia. Verím však na efekt motýlích krídel. Že jedno malé mávnutie v minulosti môže spustiť reťaz udalostí, ktoré nás zmetú ako tornádo.

Nezáleží na tom, kam sa schováme a aké masky si nasadíme, naše činy a voľby nás skôr či neskôr dostihnú.

Prológ

DECEMBER 2011

Čakáme v aute kúsok od železničného priecestia na Kamennej ceste, kde nie sú závary. Biele svetlo na signalizácii sa zmení na červené a ozve sa prenikavé cink-cink. V diaľke zahúka vlak. Rukami pevnejšie zovriem volant. Hoci je vonku mínus päť, dlane sa mi potia.

„Zaraď rýchlosť a drž plyn na podlahe,“ radí mi. „Keď uvidíš, že sa blíži, pustíš spojku.“

Nočná obloha je oranžovosivá a do predného skla prudko narážajú tučné snehové vločky. Už vychádza spoza zákruty.

„Vydrž,“ káže.

Lokomotíva sa valí vpred. Súprava je len pár desiatok metrov od nás. Signalizácia bliká a cinká. Srdce mi bije až kdesi v krku.

„Pusti! TERAZ!“ skríkne.

Zložím nohu z pedálu. Kolesá sa prešmyknú a pretočia naprázdno. Takmer sa mi ulaví. Aj tak to bola šialenosť.

Vlak sa už rúti na priecestie. Oslepia ma svetlá.

Odrazu pneumatiky narazia na pevné podložie, zaberú a auto vystrelí dopredu. Preletíme cez koľajnice sotva sekundu predtým, než tadiaľ presviští päťsto ton železa a ocele rýchlosťou sto kilometrov za hodinu. Počujem škrípanie kovu o kov a hlasné pískanie.

Auto vletí do hlbokého záveja na druhej strane a motor stíchne. Trasú sa mi ruky a v ústach cítim medenú pachuť krvi od toho, ako som si pohryzla jazyk. Nadobličky pumpujú adrenalín do krvného riečiska.

„Ty idiot,“ nadávam a boxujem mu do ramena. „Mohli sme sa zabiť!“

„Ale nezabili, v tom je práve pointa,“ smeje sa.

S námahou otvorím dvere a vystúpim. Kolená sa mi zmenili na želatínu. Podlomia sa mi nohy a klesnem do čerstvého snehu. Až teraz mi to dopína.

„Dali sme to!“ kričím a smejem sa. „My sme to DALI!“ Som v adrenalínovom *rauši*.

Čupne si vedľa mňa akoby nič a usmieva sa.

„*Mlieko s nožmi?*“ ponúka mi.

Je to fráza z jeho obľúbenej knihy od Anthonyho Burgessa. Nikdy som ju nečítala. Začala som, ale nerozumela som polovici slov. Podľa fľašky však súdim, že je plná vodky.

Pokrútim hlavou. Nechcem otupiť tento úžasný pocit.

Všetky zmysly sa mi vyostřili. Vzduch, ktorý mi prúdi do pľúc, je chladnejší a čerstvejší. V nose ma štípe dym z komínov. Pod kolenami jasne počujem vřzgať a chrupčať sneh. Na dotyk je drsný a sypký. Stromy, značky, aj jeho tvár vidím zreteľnejšie. Cítim sa živšie ako za celý posledný rok.

„Tak čo, Baška, splnil som sľub?“ pýta sa a oči sa mu divoko lesknú. „Podarilo sa mi zastaviť tie myšlienky?“

Chrbtom sa opriem o auto, zakloním hlavu, aby mi vložky mohli padať do tváre a s úľavou prikývnem.

Kapitola 1.

APRÍL 2015

„Kolegyňa Bašíková! KOLEGYŇA BAŠÍKOVÁ!“

Strhnem sa. Riaditeľ na mňa prísne pozerá spoza okuliarov. Netuším, aká bola otázka.

„Pýtal sa, ako sa ti javí Erik Hrdlička z 8.B,“ našepkáva mi fyzikárka.

Sedíme na trištvrtoročnej klasifikačnej porade. Vonku svieti slnko a mne po obede klipkajú oči. Potlačím zívnutie. Akosi som stratila niť. Zamyslela som sa nad tým, čo som komu urobila, že som zakotvila práve tu - ako učiteľka angličtiny a matematiky na základnej škole, kam som sama chodila kedysi v minulom storočí. Doslova, pretože povinnú školskú dochádzku som skončila v deväťdesiatom ôsmom.

„Erik je veľmi aktívny a vynaliezavý,“ improvizujem. Erik je v skutočnosti zasran, ktorý neobsedí päť

minút a neustále sa snaží vymyslieť, ako ma čo najviac vytočiť. Ale je syn sponzora školy, takže to musím nejakohu uhrat. „Dokáže stmeliť kolektív.“ *Proti mne*, dodám v duchu. „Má dobré verbálne zručnosti a širokú slovnú zásobu.“ Ovláda viac sprostých slov ako ja a dokáže nadvážiť tri minúty v kuse bez toho, aby zopakoval ten istý vulgarizmus.

„Takže nesúhlasíte s tým, aby sme mu udelili pokarhanie riaditeľa, ako navrhuje kolegyňa Olejárová?“

Kolegyňa Olejárová je dôchodkyňa, ktorá pracuje na dohodu a môže jej byť ukradnuté, či si udrží alebo neudrží *flek*.

„Absolútne nie,“ usmejem sa a okamžite sa za to nenávidím. Riaditeľ sa usmeje naspäť. Všetci si vydýchnu. Erikov otec bude spokojný a do zborovne pribudne nový kávovar. Zapredala som dušu za prémie a karamelové Dolce Gusto.

Nie som na seba hrdá za toto vystúpenie, ale nezáleží na tom, čo by som povedala. Riaditeľ by si aj tak našiel spôsob, ako sa z toho vykrútiť – sú so starým Hrdličkom jedna ruka – a ja by som prišla o osobné hodnotenie. On sa nepýtal na môj názor, išlo mu len o potvrdenie do zápisnice pred všetkými kolegami.

Čo to Olejárovej vôbec napadlo? Erik Hrdlička je chránený exemplár. Diablove semeno s výzorom Toma Cruisa. Ako jeho triedna sa utešujem, že už len rok a zbavím sa ho. Snáď neprepadne.

Nenápadne sa vrtím a pozerám na nástenné hodiny. Štvrt na päť. V takýchto chvíľach závidím žiakom. Oni

presne vedia, kedy im zvoní. Netuším, ako dlho tu dnes skysnem. Chcela som ísť večer na korčule spáliť nejaké kalórie. Zadok mi rastie priamo úmerne s pracovnou frustráciou.

V diskusii na konci sa ešte dohadujeme, či deviatokom zarátame výsledky z monitora do koncoročného hodnotenia alebo nie. Nakoniec sa zhodneme na tom, že sa na ničom nezhodneme a preberieme to ešte raz na júnovej porade. Ďalších dvadsať minút môjho života je nenávratne preč.

Pred piatou nás Veľký brat konečne rozpustí.

„Terezka,“ zastaví ma zástupkyňa a zavolá ma k sebe do kancelárie. Zvesím hlavu. *Nikdy sa odtiaľto nedostanem*, pomyslím si unavene.

„Posaďte sa,“ ukáže na stoličku. „Všimla som si, že už dvakrát po sebe ste neboli cez obed na hlavnom dozore na prízemí.“

Na hlavný dozor dávajú ľudí za trest. Aspoň ja mám ten pocit. Ráno tam človek musí striehnuť, či sú všetci prezutí, a vyšetrovať, či biele plátenky sú naozaj papuče alebo letné tenisky, v ktorých dotyčná prišla z domu. Cez obednú prestávku sa na chodbe striedajú dvaja učitelia, každý pätnásť minút, aby sa ten druhý stihol najesť.

„Mrzí ma to, ale kolegyňa, ktorá má so mnou službu, bola pé en. Odstála som tam svoju polovicu času a išla som na obed,“ vysvetľujem.

„To nie je podstatné. Ste chodbový dozor, mali ste si to zariadiť tak, aby vás niekto zastúpil. Alebo ste sa mohli najesť neskôr.“

Jasné, hneď potom ako mi skončí o štvrtej krúžok. Veľká vďaka.

„Iste,“ mumlem a dúfam, že ma už nechá na pokoji.

„Hovorím vám to len preto, Terezka, aby ste nečakali za tento mesiac prémie.“

Krucinál! Vnútri vo mne to vrie a buble. Mám tu toho plné zuby. Keby sa to stalo niekomu inému, ani nepípne. Neznáša ma.

„A tiež by som ocenila, keby ste sa do práce obliekali primerane svojmu povolaniu.“

Nešťastne pozriem na vyšúchané značkové džínsy, ktoré mám na sebe len čistou náhodou. Možno vyzerajú, akoby som ich vytiahla zo smetiaka – vyblednuté a vydraté na kolenách, ale vyvalila som za ne štyridsať eur vo výpredaji. Sám Calvin Klein chcel, aby tak vyzerali, preboha!

Ani som nemala v pláne kúpiť si ich, ale Iveta ma presvedčila. Pôvodne som si skúšala obyčajné bledomodré rifle, ale potom mi priniesla do kabínky tieto. Vraj sú zlacnené o 75% a bol by hriech ich tam nechať. Povedala, že sa mám prestať obliekať ako stará panna a rozšupnúť sa trochu.

Priniesla som ich ukázať kolegyni v kabinete. Cez obed v jedálni mi Maťko Koliha vyliat na sukňu špenátovú polievku, tak som sa do nich prezliekla.

„Samozrejme,“ prikyvujem. Povedala by som čokoľvek, aby som už odtiaľto mohla vypadnúť.

Dovlečiem sa domov a hodím tašku na skrinku s topánkami.

„Ahoj, Terezička,“ víta ma mama. Vyjde z kuchyne a v mokrých rukách drží utierku. „Ideš neskoro. Nejak sa vám tá porada natiahla.“

„To hej. Dnes to bolo všetkých deväť kruhov pekla.“

Pobozkám ju na líce. Voní ako škorica. Zrejme robí zemľovku.

Už viac ako osem rokov je na invalidnom dôchodku. Každý deň po škole ma čaká s teplým jedlom. Veľmi nevychádza z domu a takmer nikto ju nenavštevuje, takže sa vždy teší, keď prídem s nejakými novinkami. Momentálne dychtivo sleduje vývoj udalostí medzi telocvikárom a mladou učiteľkou výtvarnej výchovy.

„Dnes sa nestretli,“ informujem ju. „Irena nevedela, že pri futbale si jeden šiestak zlomil nohu a Molnár s ním musel utekať do nemocnice. Čakala ho pred kabinetom a tvárila sa, že čosi lepí na nástenku, až kým okolo nešiel zástupca. Na celú chodbu zakričal, že aj on by potreboval upraviť vývesku. Keď sa deviataci začali rehoť, uvedomil si, ako dvojzmyselne to vyznelo, ale už bolo neskoro a Irena odbehla s plačom na krajíčku.“

Mama sklamane potrasie hlavou a vráti sa do kuchyne.

Pravda je, že nie vždy sa mi chce rozprávať. Robím to celé dni. V utorok a stredu po vyučovaní vediem kurz pre deti a dospelých v jazykovej škole, vo štvrtok krúžok pre ôsmakov a v piatok ku mne chodia na doučovanie dvaja maturanti.

Doumýva riad a príde za mnou do izby s plným tanierom horúcej zemľovky.

„Zase ten projekt?“ spýta sa súcitne.

Je takmer koniec mesiaca, musím odovzdať výkazy. Snažím sa do systému nahodiť počet pilotných hodín a ich náplň, no stále mi to mrzne.

„Mala by si si nájsť inú prácu,“ vzdychne si. „Ubíja ťa to.“

Ani nezdvihnem hlavu. Už sme o tom hovorili mnohokrát, ale nikdy som sa neodhodlala dať výpoveď. Bývam v činžiaku rovno oproti škole. V dobrom počasí to mám do práce päť minút. V snehu a závejoch desať. Je to pohodlné.

Navyše učenie ma stále baví. Len administratíva okolo toho ma ničí. Frustrované zaklapnem notebook a vezmem si večeru do kuchyne.

Na chladničke si prečítam citát dňa: *„Najkrajší život v dobe toľkých vyhlášok majú analfabeti. Vlasta Burian.“*

Mama sa zabáva tým, že vystrihuje výroky slávnych z časopisov a kauflandáckych letákov. Každé ráno si nejaký vyberie a pripne ho pod magnetku.

„Páči sa ti?“ pýta sa. „Keď som ho našla, hneď som si spomenula na teba.“

„Akože som analfabetka?“ natahujem ju.

„Nie, ty dora bláznivá. Akože si zavalená školskými papierovačkami,“ ťuká si na čelo.

Posadím sa za stôl na rohovú lavicu s vyšúchaným poťahom, otvorím si novú Ceceliu Ahern a snažím sa ju nezamastiť.

Občas sa mi zdá, že v našom byte sa zasekol čas. Odkedy sa pamätám, nič sa tu nezmenilo. V chodbe je žltá maľovka a béžové linoleum. Stále máme pôvodnú plechovú linku a umakartovú pracovnú dosku. Len kúpeľňu a WC sme museli prerobiť podľa maminých potrieb, keď sa po úraze vrátila z nemocnice.

Napadne mi, že možno to nie je bytom, možno sa ten čas zastavil vo mne.

Mám tridsať a nikdy som na dlhšie nevytiahla päty z Trnavy. Narodila som sa tu, chodila som sem na gymnázium a potom aj na univerzitu a pravdepodobne tu aj umriem.

Ani počas vysokej som nevycestovala v lete do zahraničia ako moji spolužiaci. Zmeškala som vlnu, keď všetci odišli zarobiť si do Ameriky a neskôr do Anglicka.

Môj život z veľkej časti pripomína rovnú čiaru na EKG pacienta, u ktorého lekár skonštatoval smrť.

Rýpem sa v žemľovke a rozhrňam ju po tanieri. Inokedy nebývam takáto depresívna. To všetko tá dnešná porada.

Mama mi vezme knihu a odloží ju.

„Pri jedle sa nečíta.“

Vidí, že nie som celkom vo svojej koži.

„Terezička, mala by si viac chodiť von, medzi ľuďi.“

Odsuniem takmer nedotknuté jedlo a podopriem si rukou bradu.

„Nemám čas. Veď som stále v práci. A okrem toho mi ľudia lezú hore krkom. Celé dni som s cudzími. Večer sa teším, že môžem byť konečne sama.“

„Ale zatvorená v byte so mnou nikoho nestretneš.“

„To by si sa čudovala. Minule na námestí si ku mne na lavičku prisadol jeden chlapík a povedal mi, že mám nádherné nohy.“

Zasvietia jej oči.

„Potom mi pochválil vlasy. Tvrdil, že za jeden úsmev mi dá všetko na svete. Predstavil sa ako Lokšo Rej Lakatoš a slúbil, že ma bude milovať do skončenia sveta, ak s ním odidem a budem žiť v jeho maringotke.“

Mama sa ponad stôl oženie vlhkou handrou. Len tak-tak sa stihnem uhnúť.

„Asi si ho mala zobrať za slovo,“ povie urazene. „Lepšiu ponuku už nedostaneš.“

Zamrzí ma, že som si z nej utahovala. Myslí to so mnou dobre. Navyše ju trápi pocit viny. Vyčíta si, že kvôli nej som sama, ale nemusí. S Adamom sa to nepokazilo kvôli nej, pohnojili sme si to sami.

Prejdem k nej, objímam ju zozadu a opriem si líce o jej hlavu.

„Prepáč, ale už mám plné zuby toho, ako sa mi stále niekto snaží dohodiť chlapa. Dobre vieš, prečo nikoho nehladáam.“

Nepovie nič, len si vzdychne a teplou dlaňou ma pohladí po tvári.

Po večeri idem pozrieť Ivetu, aby som prišla na iné myšlienky. Má štyridsaťdva, takmer dospelú dcéru a dvojčatá, ktoré v septembri nastúpia do škôlky. Potrebujem dnes dupľovanú dávku jej zdravého rozumu.

Otvorí mi manžel.

„Je v pracovni,“ pozve ma ďalej.

Ivetu som spoznala potom, ako som sa nastáhovala späť k mame. Čakala chlapcov a s obrovským bruchom chodila ku mne na kurz. Býva v činžiaku kúsok od nás, vždy ma po hodine odviezla domov. Potom sme sa dohodli, že ju budem učiť súkromne. Nakoniec sa to však zvrhlo na klebetenie, tak sme angličtinu zabalili, ale kamarátky sme zostali.

Nájdem ju zhrbenú za počítačom. V kútiku úst omieľa elektronickú cigaretu a zúrivo mláti do klávesnice. Iveta sa písaním živí. Je redaktorka ženského časopisu, spolupracuje s nejakým internetovým plátkom a pod pseudonymom vydala aj zopár kníh.

„Čau,“ pozdraví, ale neodlepí oči od monitora. „Ešte pár riadkov.“

Prikývnem a zvalím sa do kresla. Na stolíku leží otvorená kniha od Keleovej-Vasilkovej. Žltou fixou sú na stránkach zvýraznené slová. Zvedavo si v nej listujem.

„Hotovo,“ vyhlási a otočí sa ku mne. Zloží si mačacie okuliare a poškriabe sa nimi v krátkych oranžových vlasoch.

„Toto čítaš?“ dŕbnem prstom do romantického cajdáku. To skôr ja uprednostňujem takýto druh literatúry.

„Píšem recenziu. Akurát si nie som istá, do akého žánru to mám zaradiť. Neviem sa rozhodnúť, či je to červená knižnica alebo fantasy,“ povie znechutene.

„Fantasy?“

„Som v polovici a mladý amant staršej hlavnej hrdinky už aspoň piatykrát niečo vyčaril.“ Vezme knihu a niečo hľadá. „*Vyčaril* úsmev, *vyčaril* čerstvé rožky na pikniku, *vyčaril* pre ňu darček... Jediné, čo by ospravedlňovalo toľké plytvanie týmto slovom je, keby sa volal Harry Potter.“

Vedela som, že mi zlepši náladu.

„O čom to je?“

„Klasika. On jej ubližuje, ona si nájde mladšieho milenca, on si nájde milenkú a všetci sú spokojní.“

„V jednoduchosti je krása.“

„Alebo nízke IQ.“

„To do recenzie nepíš.“

„Jasné, že nie. Tam napíšem, že je to sonda do života nešťastne vydatej ženy.“

„Ivet, ty vieš tak krásne zaobaliť pravdu, že by si mohla písať politické prejavy,“ pochválím ju ironicky. „Na čom teraz pracuješ?“

„Snažím sa dať dokopy knihu pre deti.“

„Si úplná literárna štetka,“ smejem sa. „Striedaš žánre ako špinavé ponožky podľa toho, čo momentálne letí.“

Doteraz napísala kuchárku pre celiatikov, pornografický román, ktorý sponzoroval istý pánsky časopis a knihu s radami pre matky dospievajúcich dcér. Čítala som všetky. Keď sa ma pýtala, ktorá z nich sa mi páčila najviac, úprimne som priznala, že asi tá kuchárka. Lenže ja nie som jej cieľová skupina, takže sa jej to vôbec nedotklo.

„Čo na tom? Hlavne, že ma to uživí, nie?“

„Práve si potvrdila moje vyhlásenie. Zapredávaš svoj talent za značkové topánky pre dvojčatá a biopotraviny. Ako ide tvoj veľký román?“

Už roky sa zastrája, že raz napíše nesmrteľnú ságu.

„Hľadám inšpiráciu a medzitým čakám na výsledok šuplíkového testu.“

„Preboha, čo to je?“

„Taký môj pracovný názov. Je známe, že všetko, čo za niečo stojí, nepodlieha času. Slávne obrazy, veľké diela literatúry, kvalitné víno. Práve naopak. Dobré veci časom ešte viac vyzrejú, kým nekvalitné okamžite stratia hodnotu. Vždy, keď niečo napíšem, schovám to do šuplíka a počkám pár týždňov. Potom to vytiahnem, prečítam a ak ma to stále baví, dotiahnem to do konca.“

„Ako to zatiaľ vyzerá?“

„Nuž tak, moja milá, že keby som tú zásuvku teraz otvorila, vyvalil by sa odtiaľ smrad ako z *olomouckých syrečkov*, lebo je plná literárnych záprdkov.“

Z detskej izby sa ozýva jačanie, akoby sa dvojčatá navzájom skalpovali. Potom počuť buchot a následne plač. Ivetou ani nehne.

„Nejdeš ich skontrolovať?“ pýtam sa vyplašene.

Len silnejšie potiahne z cigarety a pokrúti hlavou.

„Zrejme si o mne myslíš, že som krkavčia mater, ale keby som k nim mala utekať zakaždým, keď sa jeden z nich rozplače, mohla by som si tam rovno presťahovať pracovňu.“

„Čo ak si ublížili?“

„Podľa druhu plaču poznám, že nejde o nič vážne. Keby sa naozaj niečo stalo, znelo by to ako policajná húkačka.“

Započúvam sa.

„Toto pripomína skôr skúšku sirény v atómke.“

„Tak vidíš. Veď sama zistíš, keď vyplvneš na svet vlastné deti.“

Ak ich niekedy vyplvnem, opravím ju v duchu a pri srdci pocítim známe pichnutie.

Pozorne sa na mňa zadíva. Pripadáam si ako predtým na koberčeku u zástupkyne.

„Vyzeráš otrasne,“ skonštatuje. Ani sa neurazím, lebo je to pravda.

„Štve ma robota,“ priznám sa.

„Tak s tým niečo urob,“ odpovie jednoducho. Pre Ivetu je všetko jednoduché. Nepáči sa jej práca? Dá výpoveď a začne písať knihy. Rozčuluje ju manžel? Vymení ho za nového. Otravuje ju dcéra v puberte? Urobí si ďalšie decko. Najlepšie hneď dve. Iveta sa so životom nepára, ide ako tank. Občas som unavená už len z toho, ako ju pozorujem.

„Asi som iba znechutená. Cez prázdniny sa dám dokopy. Sadnem si za počítač a skúsím pozrieť voľné miesta.“

„To hovoríš celé roky a nikdy s tým nič nespraviš. Budeš sedieť s nosom v zaľúbených knihách, navliekať korále a zabudneš, že chceš niečo v živote zmeniť. V septembri bude zrazu neskoro, ty sa zase vrátiš do školstva a budeš ďalších desať mesiacov nariekať.“